

Maruja Torres, des de Madrid

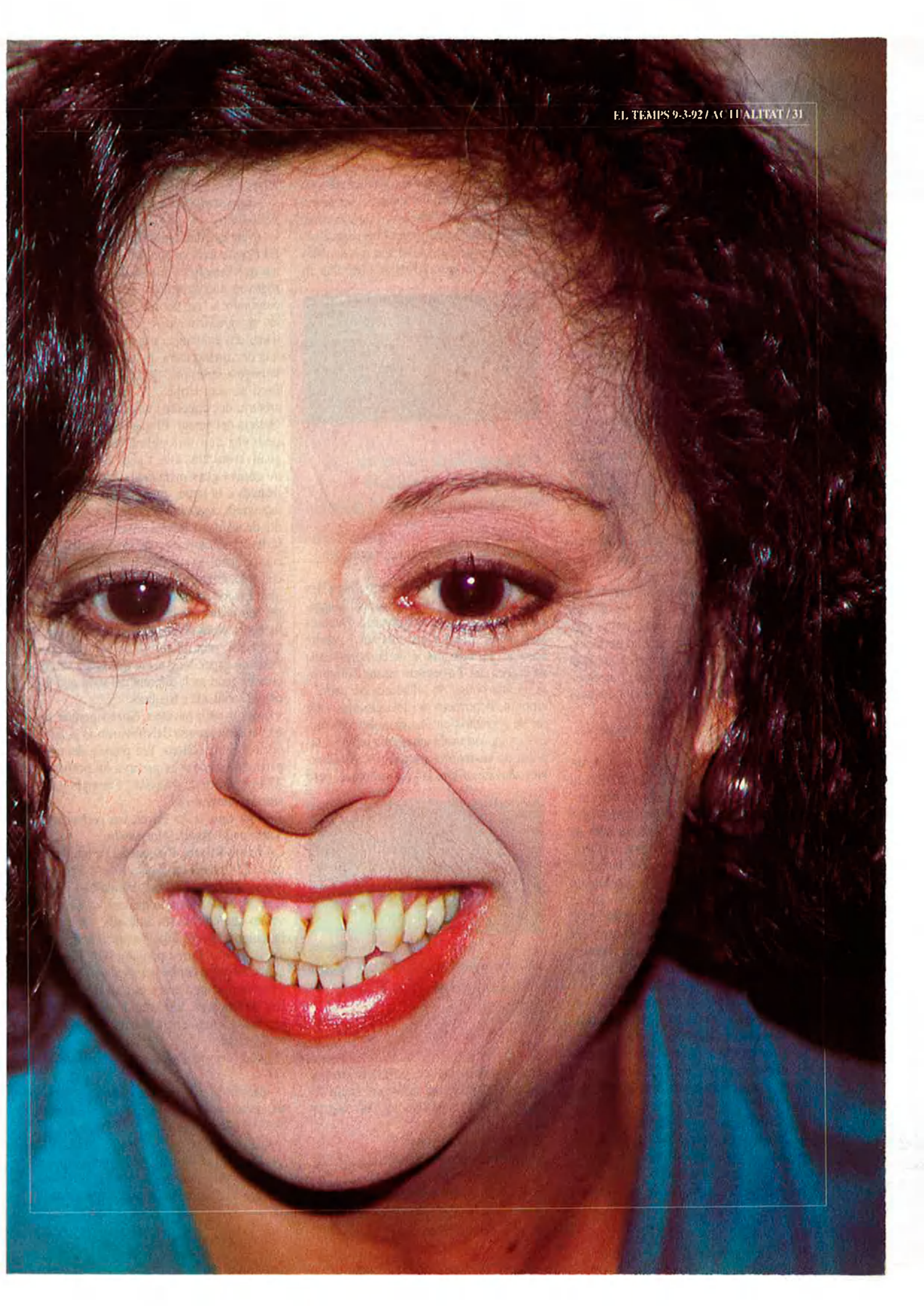
“Les peles ajuden a ser lliure”

Periodista i escriptora. En el seu últim llibre, *Ceguera de amor*, predeia, mig en broma, un gran incendi a l'Expo de Sevilla.

Això de l'incendi ha estat una casualitat, però tu tens una fixació amb l'Expo...

—Jo sempre he dit que estic contra la celebració del Cinquè Centenari, perquè no crec que fos una gesta molt celebrable. Quan em diuen que van portar la modernitat a Amèrica tinc els meus

dubtes. La modernitat era a Espanya en aquell moment, però el que van portar a Amèrica és un sistema endarrerit d'esclavatge, van prendre les terres a la gent, etcètera. Si ho volien commemorar, amb tants diners que hi han posat, ho haurien d'haver fet en un pla seriós d'ajuda a aquests països. Em sembla una vergonya que, en l'any del Cinquè

Centenari, a Amèrica Llatina encara es mori gent de còlera quan això es pot arreglar amb una vacuna. I també és vergonyós que no fotin res per aturar el genocidi que hi ha a Guatemala, ni amb la situació del Perú...

I després de tants preparatius, si al damunt surt malament... Consti que desitjo que l'Expo surti molt bé.

—¿Segur?

—Home, desitjo que no passin desgràcies. El dia que em van dir que s'estava incendiant i encara no se sabia si era un sabotatge ni si havia mort gent em vaig acollonir. ¿Com ha de sortir bé, si aquest és un país amb un risc d'accidents laborals molt alt i a més ho fan tot amb unes presses que t'hi cagues! El més dur que puc dir és que, com diu el Manolo (Vázquez Montalbán), l'Expo és l'apoteosi del *light*, i tot el que és *light* crema molt ràpid. És el triomf de les aparences. I les aparences són fàcils de destruir, si no tenen res a sota.

—¿Tu véns d'un món on les aparences no comptaven gaire, ¿oi? Ets filla del barri xinès de Barcelona.

—No he tornat a visitar-lo darrerament en profunditat. L'últim cop va ser una nit que sortia del Liceu i em vaig trobar amb la realitat del barri. Jo sempre ho havia viscut al revés: la realitat del barri xino quan podia entrar al Liceu. Pensa que Barcelona és el marc on transcorre la meua infantesa i la meua joventut, i tira moltíssim.

—¿Què vas trobar a la sortida del Liceu?

—Una gent que buscava coses en un contenidor d'escombraries. Jo al xino hi havia viscut molts anys, i era un barri pobre i fotut, però no era un barri degradat, i aquella imatge que vaig veure era molt de tercer món, de Bronx. Molt dura. Hi havia violència entre els mateixos que buscaven en el contenidor. Vaig tenir una sensació de dir: ¡collons, sí que és dur això!

A la meua època també era horrible, jeh! Recordo que sortia de casa meua camí del col·legi i trepitjava borratxos que dormien al portal. Però, és clar, eren els anys cinquanta, final dels quaranta, una època molt dura. Ara camines quatre metres i trobes una ciutat molt més maca i molt més rica. Les diferències s'han eixamplat molt. A la meua època tots volíem sortir del barri i tots n'hem sortit, i el barri ha quedat per a una altra gent, la més pobra, la més fotuda, la més marginal.

—¿Com t'ho vas fer per sortir-ne?

—Potser inconscientment. Hi havia una necessitat d'expansió, i per poc que els pares et paguessin uns estudis ja intentaves de sortir-ne. Jo sempre estava amb les me-

ves històries mentals: llegint moltíssim, anant al cinema, muntant-me les meves fantasies... De seguida em vaig adonar que les peles ajuden molt; ajuden a ser lliure. Jo podia enfrontar-me amb la meua mare per arribar més tard de les deu perquè era la persona que portava el sou a casa. Més tard vaig tenir la sort d'entrar a treballar en

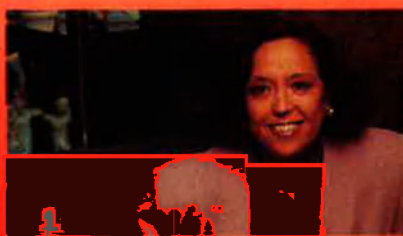
RAFA GIL

“Quan sortia de casa meua camí del col·legi trepitjava borratxos que dormien al portal”

un diari i vaig descobrir que m'agradava.

—¿Com va ser?

—Com la ventafocs. Jo treballava des dels catorze anys. Vaig començar d'aprenentia en uns grans magatzems. Després vaig entrar a portar els comptes i vendre rellotges en una joieria de compra-venda de segona mà. La següent va ser d'oficinista en una botiga de talladores de pernil i embotit, depriment del tot. Després vaig fer de secretària en una casa de construcció, i vaig acabar de taquígrafa en una empresa de *carretillas elevadoras*. Mentrestant anava escrivint les meves coses, però

RAFA GIL

“Entre altres motius, vaig venir a Madrid perquè Pujol havia guanyat”

només per desfogar-me, perquè jo era una tia bastant solitària i amb poc sentit de l'humor. Fins als vint-i-un anys no vaig tenir sentit de l'humor.

—¿I com anaves d'amors?

—Molt bé, jo sempre estava enamorada.

—¿Conquistadora o patidora?

—Patidora. Jo em pensava que l'amor era

la sortida de la sordidesa de la meua vida. M'ho creia tot, les pel·lícules i les novel·les.

—*Hem perdut el fil. ¿Com vas entrar al periodisme?*

—Vaig escriure un tema, el vaig enviar a *La Prensa* i els va agradar. Em van demanar que l'ampliés. En realitat, ells m'encarregaven un reportatge, però jo em vaig confondre i vaig fer tres articles. Per sort els va agradar molt. A *La Prensa* em van donar una columneta a la pàgina femenina, feia de “mamporrera de la tia que portava la pàgina femenina, de cuyo nombre prefiero no acordarme”. A més feia de secretària del director i a les tardes, de secretària del gerent. El que passa és que de guanyar deu mil peles vaig passar a guanyar-ne vint mil, i això fa vint anys no estava gens malament. Ah, i els diumenges a la tarda, com que era una bona taquígrafa, agafava les cròniques dels partits de segona i tercera divisió: “Senorita, la llama el corresponsal de Sabadell. El equipo local ha perdido injustamente por culpa del árbitro...”, ha, ha, ha. Em va anar molt bé com a escola i em vaig enamorar del periodisme, de les redaccions. En aquella època treballàvem amb plom, els teletips feien molt de soroll, tot feia olor de tinta i de paper. Vaig veure que podia veure un altre món molt diferent del món que jo estava habituada a freqüentar.

Després vaig passar a *Garbo* perquè ja estava de la premsa del *Movimiento paraliítico* fins als collons. Era premsa del cor, però almenys no es parlava de política. Allà parlàvem de *frivolités*. I després vaig anar al *Fotogramas*.

—*Més tard, a Por Favor, vas poder treballar amb Vázquez Montalbán...*

—I amb Segarra, Ramoneda, Perich, Forges... El Consell de Redacció era: Forges, Marsé, Manolo Vázquez Montalbán i Perich. Va ser el Manolo qui em va dir que volien que col·laborés amb ells. Crec que la temporada més feliç d'aquella època va ser la de *Por Favor* perquè mai a la vida m'havien pagat tan bé per escriure i perquè escrivíem el que ens sortia dels collons. Ens ho tancaven, tornàvem a sortir... Teníem una impertinència que el periodisme actual no té.

—¿*Enyores la Catalunya de la transició?*

—Home, jo vaig venir a Madrid per moltes circumstàncies, però una d'elles és perquè Pujol havia guanyat.

—¿*Així de clar?*

—Mira, jo quan vaig poder emancipar-me me'n vaig anar a viure a l'Eixample, que era el que més m'agradava. Després

del caos del barri xino l'ordre de l'Eixample em fascinava. I l'any 80 em vaig trobar que tots els botiguers de l'Eixample havien votat Pujol, i això és com dir que "la comarca nos visita y además se queda", ¿no? I a més en aquell moment Madrid tirava molt perquè era molt més divertit.

—¿La Catalunya de Pujol és la Catalunya avorrida?

—No crec que sigui tan simple. La zona de Girona i l'Empordà és molt oberta i cosmopolita, i allà els socialistes no hi pinten res. El que sí que hi ha és un cert carquisme que el pujolisme ha potenciat. Jo no veig diferència entre pujolistes i socialistes a nivell vital. Molts dels amics més *cachondos* que tinc, que els agrada beure, divertir-se i que parlen francès i anglès, són convergents. Potser el que va passar és que en perdre's la cosa de la lluita contra el franquisme Catalunya va perdre també l'entusiasme. De tota manera, jo vaig a Barcelona i és una ciutat oberta. Em recorda molt Europa. El que sí que penso és que hi ha un pensament burgès català, que no té res a veure amb la ideologia, que veu l'estalvi com a màxima virtut i que té aquella visió luterana de dir "el qui treballa té el seu premi". Tot plegat, és la contraposició entre seny i rauxa. És injust dir que Catalunya és tancada.

—Sí, però tu vas venir a Madrid...

—Sí, però entre altres coses perquè m'havia quedat sense feina. Havien tancat el *Tele-Express*, *Fotogramas* i *Por Favor*, tots tres per motius econòmics. I els únics diaris que quedaven mai em van donar feina, mai es van recordar que jo existia. Absolutament sense un duro vaig venir a Madrid i al cap d'un mes ja tenia feina. A Barcelona pensaven que jo era massa esbojarrada. En canvi ara resulta que no sóc una esbojarrada, perquè escric en un lloc seriós, o que ells pensen que és seriós. Però bé, això són coses que passen, i tampoc cal empenyar-se massa. Estic molt contenta de mantenir els dos mons, Madrid i Barcelona.

—¿Per un periodista treballar a El País és com per un catòlic visitar el Vaticà?

—Suposo que per això quan me'n vaig anar d'El País a *Cambio 16* em sentia com una heretge. I a més ¡me'n vaig anar per pròpia voluntat! Però és molt sa sortir del Vaticà, desacralitzar-lo i tornar-hi tranquil·lament. Ara estic a El País perquè m'agrada estar-hi.

—La columna setmanal que feu la Rosa

Montero, Vázquez Montalbán, tu mateixa... ¿No deixeu res dret, no?

—Hi hauríem d'afegir l'Eduardo Haro Tecglen que converteix la seva columna de televisió en una columna d'opinió total. *El País* és un diari pluralista, i dins l'ampli ventall que ofereix ha de tenir gent com nosaltres també.

—¿Et consideres radical?

—Jo sí.

—¿En tot?

—Home, si conservar els amics vol dir ser conservadora... jo crec que això és ser sentimental. Sóc molt poc conservadora. Ara bé, pagues un preu per no ser-ho. No m'agraden les solucions per sempre; m'agrada replantejar-ho tot a cada moment i sobretot no m'agrada sentir-me segura. No estic mai conforme. És un problema de

En el fons, una sentimental

Antianqui radical, republicana, crítica fins al final, dura en els plantejaments, malparlada i implacable amb els enemics. Una dona de begudes fortes.

Però Maruja Torres no és tan terrible. Sota la closca hi ha una dona sensible i sentimental, amiga dels seus amics. Els amics que tant necessita i que tant l'han ajudada en els moments difícils. No hi vegeu, en ella, un ogre; en el fons és porcellana fina.

temperament.

—Això de ser radical avui dia no és gaire ben vist...

—Mira, jo l'altre dia en parlava amb el Manolo, i li deia "collons, Manolo, sort que aquesta època sinistra d'ara ens ha enganxat a la quarantena, assentats i amb una certa fama, perquè si això ens enganxa de joves ens fotem la gran òstia". L'altre dia un locutor de televisió preguntava a Muñoz Sanpedro si no li semblava que ja hem assolit la democràcia i que el sistema funciona molt bé. Jo vaig pensar "aquest infeliç confon que li han pujat el sou amb el fet que el món estigui bé". És la lectura que fan. Ara, com que hi ha una nova classe, i li va molt bé, és molt demòcrata i no es qüestiona res. Aquesta gent és la que fa propaganda del sistema, però la veritat és que el sistema fa aigües pertot arreu.

—¿Tens ganes de continuar a la trinxera?

—Si puc, sí. Mira, a la guerra del Golf, jo

no m'hi vaig desplaçar a fer informació perquè anar allà i donar la nota oficial del Pentàgon, la veritat... Em vaig estimar més quedar-me aquí i fer columnes contra la guerra. Mentre tingui un forat per expressar-me, jo continuaré.

—¿Això del Nou Ordre, ja ho vas poder tastar a Panamà, oi?

—Home, allò va ser l'assaig general. Quan va arribar aquella gent amb els seus avions, les seves bombes i els seus periodistes es van trobar molt sorpresos de trobar-n'hi uns quants que anàvem per lliure. Jo hi era amb una acreditació de Noriega. Quan vaig poder treure el cap de l'ambaixada després dels troteigs i vaig anar a acreditar-me on eren els ianquis vaig veure que els quarters, els havien convertit en platós de televisió, i allà hi havia la CNN,

ABC, tots... I feien entrevistes al soldat ianqui voluntariós que havia anat al Panamà a sacrificar-se per la pàtria. Ja es veia venir que estaven assajant la fórmula de fer el que els donés la gana.

—Allò de Panamà et va marcar molt...

—Jo no crec que hi torni perquè em porta massa records. Ho vaig passar molt malament. Al marge de les que ja se saben, hi ha històries meves allà que... Passar quatre dies intentant saber on és el cos d'un company teu, trobar-lo i que se't desfaci a les mans, donar-lo per embalsamar, travessar el Panamà amb

una tanqueta per portar-lo a un lloc segur... Jo vaig tenir malsons quasi durant un any, després d'allò. No m'havia sentit mai tan impunement desprotegida. Allò va ser com una mena de violació. Van violar un país, van violar els meus amics i em van violar a mi. Una injustícia que no pagaran mai.

—Però la teva vida respon al model americà: del no-res a la fama, una *self-made woman*. ¿No ho vius com una petita contradicció personal?

—No, perquè l'estil americà és arribar al més amunt possible trepitjant tothom. Jo no he trepitjat ningú; el que he tingut és molta sort. Si als catorze anys, en comptes de presentar-me el Terenci Moix m'haguessin presentat una altra persona, hauria tingut unes altres amistats. Jo sóc molt afortunada, em passen coses, tinc molta sort. D'altra banda, també és veritat que sóc molt tossuda. I jo crec que això, a la gent, li agrada.

Eduard Voltas